

Türkiye'deki Enerji Kurumlarının Teorik Bakış Açısıyla İncelenmesi

Examination of Energy Institutions in Turkey From Theoretical Perspective

- İsmail KAVAZ
Dr. Üyesi, Fırat Üniversitesi,
Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, Elazığ, TÜRKİYE,
i.kavaz@firat.edu.tr
ORCID NO: 0000-0002-3044-795X
- Furkan DOĞAN
Doktora Öğrencisi, Fırat Üniversitesi,
İktisat Bölümü, Elazığ, TÜRKİYE
dgn.frkn2323@gmail.com
ORCID NO: 0000-0002-2728-8660

Kaynak gösterimi için:

KAVAZ İ. & DOĞAN F. (2023). Türkiye'deki Enerji Kurumlarının Teorik Bakış Açısıyla İncelenmesi; International Journal of Sustainability -INTJOS, c.1 s.2 ISSN: 2980-1338

ÖZET

Enerji kavramı işletme ve firmalar açısından önemli bir yere sahiptir. Enerji, firma ve fabrikaların üretim tesis ve süreçlerinde doğrudan kullanmış oldukları önemli bir girdi faktörüdür. Mal ve hizmetlerin üretim aşamalarında kullanılan önemli bir kaynaktır. Enerji kaynakları yaygın bir şekilde geri dönüştürülebilir ve geri dönüştürülmeyen kaynaklar şeklinde sınıflandırılmaktadır. Geri dönüştürülmeyen enerji kaynakları fosil yakıt temellidir. Sınırlı veya temiz olmayan kaynaklar şeklinde isimlendirilmektedir. Sınırlı veya geri dönüştürülmeyen enerji kaynakları geleneksel enerji kaynakları ismiyle bilinmektedir. Genel olarak geleneksel enerji kaynakları petrol, kömür, doğal gaz türevlerini kapsamaktadır. Geri dönüştürülebilir enerji kaynakları ise yenilenebilir enerji kaynakları olarak isimlendirilmektedir. Yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş, su, rüzgar, dalga enerjisini içermektedir. Ekolojik ve sınırsız enerji kaynakları olarak adlandırılmaktadır. Bu çalışma ülkemizdeki mevcut enerji kurumlarının hedef ve amaçları göz önünde bulundurularak alternatif yeni doğal rezervlerin keşfedilmesinde önemli bir rehberdir. Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden internet web site adresleriyle ilgili veriler kullanılmıştır. Türkiye'deki enerji kurumlarına yönelik yapılmış olan akademik çalışmalar bu çalışmanın literatür kısmını oluşturmaktadır. Çalışmada elde edilen bulgular ülkemizdeki mevcut enerji kurumlarıyla ilgili hedef ve amaçlarından yola çıkılarak ileriye yönelik enerji kurum ve politikalarının ne şekilde yürütüleceği konusunda enerjiyle alakalı aktörlere tavsiye sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enerji, enerji kurumları, geri dönüştürülmeyen enerji kaynakları, yenilenebilir enerji kaynakları

EXAMINATION OF ENERGY INSTITUTIONS IN TURKEY FROM THEORETICAL PERSPECTIVE

ABSTRACT

The concept of energy has an important place in terms of businesses and companies. Energy is an important factor that companies and factories use directly in their production facilities and processes. Goods and production equipment are an important resource used. Energy resources are commonly recyclable and non-recyclable resources. Non-recyclable energy sources are fossil fuel based. It is labeled as limited or unclean resources. Limited or non-recyclable energy sources are conventional energy sources known and known. Generally, conventional energy sources include petroleum, coal, natural gas derivatives. Recyclable energy sources are called consumed energy sources. It includes solar, water, wind, wave energy from renewable energy sources. It is called ecological and unlimited energy sources. This work permit is an important guide in the discovery of alternative new natural reserves, taking into account the goals and objectives of the existing energy institutions. Values related to internet web site addresses were used from

these qualitative research techniques. The academic application made for the purpose of energy in Turkey constitutes the literature part of this study. The operators obtained in the study, based on the goals and objectives of the existing energy institutions, make recommendations to the energy actors on how the targeted energy institution and policies will be carried out.

Keywords: Energy, energy institutions, non-recyclable energy sources, renewable energy sources

GİRİŞ

Enerji, geçmişten günümüze insanoğlunun yaşamında önemli bir yere sahip olan kavramdır. Enerji kavramı ilk insanlığın var oluşundan beri hayatımızın bir parçasıdır. Enerji kavramının yaygınlaşması endüstri devriminin başlamasıyla hız kazanmıştır. Endüstri devrimi ile birlikte enerjinin sanayi sektöründeki payı giderek artmaktadır. Sanayi faaliyetlerinin artması kömür tüketimini de artırmaktadır.

Kömür kullanımının yaygınlaşması karbondioksit yani sera gazı miktarının da artmasına neden olmuştur. Geleneksel enerji kaynaklarından kömür ile beraber petrol ve doğalgazın kullanımı da yaygınlaşmaya başlamıştır. Türkiye'nin kriz yıllarına göre enerji profiline bakıldığında 2001 yılındaki bankacılık krizinin ortaya çıkması kredini talebini daraltmıştır. Bireylerin araç sayısı da azalmıştır.

Geleneksel enerji kaynakların ortaya çıkması birden fazla enerji kurumlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Türkiye'de enerji kaynakları ile ilgili bütün konular T.C Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı çatısı altında ele alınmıştır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı devlete bağlı olan bir kurumdur. Bu kurum enerji piyasalarının kendi içerisindeki politikalarının nasıl ve ne şekilde olması gerektiği konusunda tüketici ve üretici kesime rehberlik sağlamaktadır.

Enerji piyasaları, geleneksel (geri dönüştürülemeyen) enerji kaynakları ile geri dönüştürülebilen çevreye duyarlı enerji kaynakları olarak iki gruba ayrılmaktadır. Geleneksel enerji kaynaklarından kömür, petrol, doğal gaz gibi kaynaklar ekolojik olmayan enerji kaynakları grubundadır. Çevreye duyarlı, yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş, jeotermal, hidrolik, rüzgâr vb. kaynaklar olarak sınıflandırılmaktadır.

Enerji piyasalarının temel amacı ülkedeki enerji verimliliğinin artırılması için uygun politika önerilerini sunmaktadır. Politika önerilerinin şeffaf, dürüstlük ilkelerine göre sunulması esastır. Enerji politikaları ülkenin enerji arz güvenliğinden tedarik ve teminin sağlanmasına kadar olan süreci ele almaktadır.

Çalışmanın ilk kısmında; enerji kurumlarının tarihçelerine ve ilgili kurumların misyon, vizyon, hedef ve amaçlarına yer verilmiştir. Çalışmanın bilimsel sorularından ilki, yeni alternatif doğal kaynakların keşfedilmesinde Türkiye'deki mevcut enerji kurumlarının hangi amaç ve hedefleri kullanılmıştır? Çalışmanın bilimsel sorularından diğeri ise, Türkiye'deki mevcut enerji kurumlarının ülkemizin enerji politikalarına yönelik sunmuş olduğu tavsiye ve katkıları

nelerdir? Çalışmanın bilimsel amaçlarından birincisi, Türkiye’deki mevcut enerji kurumlarının tarihçelerine ve ilgili kurumların misyon, vizyon, hedef ve amaçlarına yer vermektir. Çalışmanın bilimsel amaçlarından ikincisi, ülkemiz adına gelecek yıllarda uygulanabilecek enerji politika ve stratejilerine yönelik tavsiye sunmaktır. Çalışmanın bilimsel amaçlarından sonuncusu, ülkenin enerji arz güvenliğinin sağlanmasına yönelik politikaların oluşturulmasıdır.

Çalışmanın bilimsel hedeflerinden birincisi, sürdürülebilir ve ekolojik enerji kaynaklarının teşvik edilmesini sağlamaktır. Çalışmanın bilimsel hedeflerinden ikincisi, ülkenin enerji arz güvenliğini artırmaktır. Çalışmanın bilimsel hedeflerinden üçüncüsü, ülkenin enerji verimliliğini artırmayı teşvik etmektir. Çalışmanın bilimsel hedeflerinden sonuncusu ise ülkenin enerji bakımından dışa bağımlılığını azaltmayı sağlamaktır. Çalışmada nesnellik, somutluk, şeffaflık, dürüstlük gibi bilimsel ilkeler kullanılmıştır. Çalışmanın sonuç kısmında enerji kurumlarının işleyişine yönelik internet web adreslerinden alınan bilgiler ışığında değerlendirmelere ve ilgili enerji kurumlarının görev ve yetkilerine yönelik getirilen düzenlemelere yer verilmiştir.

1.TÜRKİYE’DEKİ ENERJİ KURUMLAR

1.1. Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığına Bağlı Kurumlar

Türkiye’de ve Dünya’da yaşanan enerji politikalarıyla alakalı bütün gelişmeleri ilgili aktörlere ve paydaşlara paylaşılmasını sağlamaktadır. Bu kurumun üç temel amacı vardır. İlki, tüketicilere temiz enerji temini sağlamak, ikincisi etkin enerji kullanımını teşvik etmek ve üçüncüsü ise yeşil enerji kullanımını yaygınlaştırmaktadır (ETKB, 2022).

1.1.1. Enerji İşleri Genel Müdürlüğü

Enerji sektöründeki yaşanan dağınıklığı ve karmaşıklığı ortadan kaldırmak için Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB) adı altında ele alınmaktadır. Bu kurumun temel amacı; enerji sektörüyle ilgili bütün yetkilerin tek elde toplanmasını sağlamasıdır. Temel hedefi, ülkenin mevcut enerji ve doğal kaynaklarını ekolojik bakış açısıyla ele alınarak ülke refahını artırmaktır. Ülkenin var olan enerji ve doğal kaynaklarının korunmasını ve kaynak verimliliğini artırmayı ele almaktadır (EİGM, 2022).

1.1.2. Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu

Mevcut üretilen enerjinin insan ihtiyaçlarını karşılayan özellikte olup, istikrarlı, iktisadi ve ekolojik adaptasyonun birlikte sağlamış olduğu müşteri veya tüketici için sunulan enerjinin düzenleme ve denetlenmesini gerçekleştirmektedir. Bu kurum, temiz enerji piyasalarını meydana getirecek düzenleme bakış açısıyla katkı sunmaktır. Kurum, devlet ile birey arasındaki ilişkiyi esas aldığı kadar devletin kendisiyle olan ilişkisini de dâhil eden finansal bağımsızlığı içermektedir. Enerji sektörünün (enerji, doğalgaz, petrol ve sıvılaştırılmış petrol gazları, elektrik) alt piya-

salarından oluşan yasalar çıkarılmıştır (EPDK, 2022).

Bu kurumun enerji piyasasına sağlamış olduğu katkıları şunlardır.

- Nitelikli, istikrarlı, düşük maliyet avantajlı, fosil yakıtların yeşil enerjiye adapte edilebilir bir biçimde hane halkına sunmak,
- Rekabet ortamı ve şahsi hukuk kararlarıyla birlikte ele alınan finansal açıdan önde gelen, sürdürülebilir ve temiz bir enerji piyasanın oluşturmasını sağlamak,

Enerji sektörüyle ilgili düzenlememe ve denetim kurumu enerji piyasasını düzenlemektedir. Enerji piyasaları geleneksel enerji kaynakları ve geri dönüştürülebilir kaynaklar şeklinde iki grupta incelenmektedir. Geleneksel enerji kaynakları kömür, petrol, doğal gaz ögelerinden oluşmaktadır (Çakmak, 2011: 81).

1.1.3. Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü

Ülkemizin zengin bor maden kaynaklarının keşfi 7.000’li yıllara kadar uzanmaktadır. Cumhuriyetin ilanından sora ülkemizin madencilik faaliyetlerinin yürütülmesi için Etibank kurulmuştur. 1998 yılında Eti Holding Anonim Şirketi kurulmuştur. 2000 yılında Eti bakır, gümüş, krom özelleştirme idaresi kurulmuştur. 2004 yılında ise Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Bu kurumun temel amacı, ülkemizin maden kaynaklarının sürdürülebilir boyutta ülkemize katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Sürdürülebilir boyutta ele alınan faaliyetlerde nitelik, sürdürülebilirlik, yenilik gibi anlayışları kapsamaktadır. Küresel dünyada söz sahibi olmayı hedeflemektedir (MİGEM, 2022).

1.1.4. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı

Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının kuruluş amacı devletin hidrokarbon tespiti, üretimi, rafineri ve pazarlama faaliyetlerinde bulunmak amacıyla kurulmuştur. Petrol keşfi, üretimi, arama, pazarlama, taşımacılık faaliyetlerinin yanında hidrokarbon arama ve üretim projelerinin yürütülmesini sağlamaktadır. 1956 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ilk Garzen-17 Kuyusu işlemlerini yürütmüştür. 1958 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ilk keşif araştırmaları yapılmıştır. 1960 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Türkiye Petrol Rafineri Anonim Şirketini (TÜPRAŞ)’ı kurdu. 1961 yılında ise Batı Raman Sahası keşfedildi. 1962 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı’nın amblemi kullanıldı. 1963 yılında Türkiye petrolleri Akaryakıt istasyonları kuruldu. 1965 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Petrokimya Sanayiye (PETKİM)’i kurdu. 1966 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, İpragaz’ı kurmuştur. 1967 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Aliağa Rafinerisini kurmuştur. 1968 yılında ise toplam üretim miktarında 1 milyon varil petrol ihraç edildi. 1968 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Batman Orkestrası altın mikrofon ödülü kazanmıştır. 1969 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, Türk Mühendislik, Müşavirlik, Müteahhitlik Anonim Şirketi (TÜMAŞ)’ı kurdu. 1970 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) ‘nün ilk PAYAS-1 deniz sondajı yapıldı. Aynı yıl içerisinde TPAO

tarafından HAMİTABAT adlı ilk kez doğal gaz rezervi bulundu (TPAO, 2022).

1971 yılında ise Adıyaman'da petrol rezervi bulunmuştur. Aynı yıl içerisinde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı, İstanbul Gaz Dağıtım Anonim Şirketi (İGDAŞ)'ı kurmuştur. 1972 yılı içerisinde Adıyaman'da Sarıl Petrol Hattı kurulmuştur. 1974 yılında TPAO kendi bünyesinde Araştırma Merkezi kurmuştur. Aynı yıl içerisinde Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) Diktaş'ı kurdu. 1974 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ)'ı kurmuştur. Akabinde TPAO Adaş'ı ve TPAO Kıbrıs Türk Petrollerini kurmuştur. 1975 yılında Kerkük – Yumurtalık Petrol Boru Hattı ve ISİLİTAŞ kurulmuştur. 1983 yılında Çemberli Taş Sahası keşfedilmiştir. 1984 yılında Trakya Bölge Müdürlüğü kurulmuştur. 1985 yılında Fortune 500 Listesinde 63. Sırada yer aldı. TPAO, Kırıkkale'de Orta Anadolu Rafinerisi'ni kurdu. TPAO'nun Kuzey Marmara-3 adlı ilk deniz keşfi yapıldı. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Turkish Petroleum International Company (TPIC)'i kurdu. 1990 yılı TPAO Genel Müdürlüğü Söğüt Özün'deki binaya taşındı. 1991 yılında TPAO 'da 3 boyutlu yorumlamaya geçildi. Aynı yıl içerisinde Karakuş Sahası keşfedildi (TPAO, 2022).

1992 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından kıyı ötesi veri toplama çalışmaları başlatılmıştır. 1993 yılında TPAO, Kazakturkmunay Şirketini kurmuştur. Aynı yıl içerisinde TPAO, Azeri-Çırac-Güneşli(AÇG) projesine katkı sağlamıştır. 1994 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Egyptian Turkish Petroleum Company (ETPCO) şirketini kurdu. 1995 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Turkish Petroleum Overseas Company (TPOC)'u kurdu. 1996 yılında TPAO, Şah deniz Projesini gerçekleştirmiştir. 1997 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), ilk denizden üretimini Kuzey Marmara kuyusundan yapmıştır. Aynı yıl içerisinde Tokyo Electric Power Company (TEPCO) şirketini kurdu. 1998 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Alaşehir-1 adında Batı Anadolu'da ilk kesifini yaptı. 1999 yılında TPAO, Kuzey Marmara Depolama Tesisini kurmuştur. 2003 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Güney Kafkas Boru Hattı projesinde yer almıştır. 2004 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Ayazlı-1 adlı Karadeniz'de ilk petrol keşfi yapılmıştır. 2012 yılında Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Sismik Araştırma Gemisi Barbaros Hayrettin Envanterine katılmıştır. 2018 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Derin Deniz Sondaj Gemisi Yavuz Envanterine katılmıştır. 2020 yılında ise Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO), Derin Deniz Sondaj Gemisi Kanuni Envanterine katılmıştır. Fatih, Kanuni ve Yavuz Sondaj gemileriyle Karadeniz'de yürütülen doğal gaz çalışmalarında Zonguldak'ın 185 km açığındaki Sakarya Gaz Sahasında Batı Karadeniz Gaz ölçüm istasyonu ve doğal gaz boru hattı Faz1 projesi yürütülmektedir.

Batı Karadeniz'in Sakarya Gaz Sahası TÜRKALİ-1(2020), TUNA-1(2020), TÜRKALİ-1 (2021) bu sahalarda 540 milyar metre küplük (m³)doğal gaz keşfi yapılmıştır. Filyos limanından karaya çıkartılıp yerli doğal gaz iletim şebekelerinde bağlantı kurulacaktır. 7 Mart tarihinde doğal gaz boru hattı araziye yerleştirilmiştir. Doğal gaz ölçüm istasyonu yaklaşık 216 km uzunluğundaki 48 inç çapında yüksek presli çelik doğal boru hattıyla ilgili vana sistemi doğal gaz iletim şebekesine aktarılacaktır. 14 Nisan 2022 tarihinde 36 km'lik doğalgaz boru hattının 7 km'lik çelik boru dizgi işlemi yapılmıştır. Doğal gazın 2023 yılında sisteme dâhil edilmesi için çalışmalar

hızlı bir şekilde devam etmektedir. Doğal gaz iletim şebekelerine aktarılacak olan Batı Karadeniz Doğal Gaz Boru hattı Faz 1 projesi 12 Ocak 2023 tarihinde güzergah açma çalışmaları başlatılacaktır. Boruların sahaya gönderilmesi 20 Ocak 2023 tarihinde gerçekleşecektir (TPAO, 2022).

1.1.5. Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü

1933 yılında Petrol ve altın keşiflerinin yapılması ve işletilmesine yönelik yönetim kurulu kurulmuştur. 1935 yılında jeoloji ve madencilik metotlarıyla mevcut madenlerin keşfi ve işletilmesinin yapılması için Maden Teknik Arama (MTA) kurulmuştur. Ülkemizdeki keşfedilmemiş mevcut yer altı kaynakların bulunmasını, zengin maden taş ocaklarını ortaya çıkarmayı, yer altından çıkarılan madenlerin ticari olup olmadığının saptanmasını ve keşfedilmemiş yeni maden yataklarının ekonomiyeye kazandırılmasını sağlamaktır. Değerli madenlerin çıkarılması konusunda kalifiyeli eleman yetiştirmektedir. 1935-1950 yılları arasında Güney Doğu Anadolu bölgesinde petrol arama konusunda sondajlı çalışmalar yapılmıştır. Bu dönemler arası hammadde kaynakları ekonomiyeye kazandırılmıştır. 1939 yılında metal ve petrol grupları kapsayan çalışmalar yapılmıştır. Sonradan kömür grubunu da ekleyerek Maden Arama Grubunu kurmuşlardır. 31 Mayıs 1976 tarihinde Maden Teknik Arama (MTA) Genel Müdürlüğü kurulmuştur (MTA, 2022).

1.1.6. Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu

Enerji Tabii Kaynakları Bakanlığı ile ilgili strateji ve politikaların ülkenin güvenliği, kalkınması, milli iktisadi kalkınmanın sağlanması nezdinde enerji ve tabii kaynaklarla ilgili belirlenen temel amaç ve stratejilerin uygun bir biçimde oluşturulmasını sağlamak amacıyla 1963 yılında kurulmuştur (Resmi Gazete, 1985: 1). Kurumun temel amacı ise ülkenin rekabet gücünü artırmak ve istikrarlı kılmaktır. Bilimsel araştırmalara katkı sunmayı ve yürütmeyi teşvik etmektedir (TENMAK, 2022).

1.1.7. Türkiye Taşkömürü Kurumu

Türkiye Taş Kömürü (TTK), 1983 yılında Türkiye Kömür İşletmelerine bağlı Ereğli kömür işletmeleri olarak ayrı bir genel müdürlük şeklinde kurulmuştur. Bu kurumun temel amacı; ülkemizin keşfedilmemiş taş kömür yataklarının keşfinin yapılmasını ve ülke ekonomisine kazandırılmasını amaçlamaktadır. Türkiye Taş Kömürü (TTK) 233 sayılı yasa kararnamesi hükümlerine dayanan kamu iktisadi teşebbüsüdür. Mevcut taş kömürü kaynaklarının merkezi Zonguldak'tır. Zonguldak'ın yanında Amasra ve Bartın il sınırlarında da taş kömürü kaynakları bulunmaktadır. Zonguldak'taki keşfedilmiş taş kömürlerin ısı değerleri 6200 ile 7250 kcal/kg arasında farklılık göstermektedir. Taş kömürlerin -1200 kotuna hesaplanan değeri yaklaşık %1,3 milyar tondur. Günümüzde ülkemiz taş kömürü kaynakları bakımından önemli bir yere sahiptir. Günümüzde Batı Karadeniz Bölgesindeki Çatalağzı Termik Santrali taş kömürü kaynakları bakından zengin bir bölgededir. Çatalağzı Termik Santrali 2x 150 MV güce sahiptir (TTK, 2022).

1.1.8. Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu

Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİK), 1982 yılında Türk Taş Kömür Kurumu kurularak Zonguldak'taki kömür havzasındaki işletmeler Türkiye Taş Kömürü (TTK) bağlı kılınmıştır. 1939 yılında Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Etibank'a 1957 yılında Türkiye Taş Kömürü (TTK) devredilmiştir. Devlet nezdinde yürütülen zengin yer altı madenlerinin keşfi Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu (TKİK) tarafından işletilmektedir. Bu kurumun temel amacı, ülkenin ısınma ihtiyacını karşılamayı ve endüstrilerin kömür ihtiyaçlarının karşılamaktır. TKİK, günümüzde Köse Ağzı Değirmeni Viran Deresi boyunca taş kömürü rezerv keşfi yapılmıştır. Bugünkü kömür işletmelerinin temelini oluşturmaktadır (TKİK, 2022).

1.1.9. Türkiye Atom Enerjisi Kurumu

Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK), ülkenin radyasyon ve nükleer enerji politikalarına yönelik alınacak kararların ele alındığı bir kurumdur. Bu kurumun ülke adına ele aldığı politika ve stratejileri şunlardır (TAEK, 2022).

- Nükleer enerji kaynaklarının ve teknolojilerinin ülke ekonomisine kazandırmak
- Nükleer enerji ve teknolojilerinin teşvik edilmesinde milli politika ve stratejilerin uygulanması
- Nükleer enerji ve teknolojileri uygulamalarının STK, üniversiteler ve Ar-ge Merkezleri tarafından yürütülmesi
- Ülkenin radyoaktif atık merkezinin kurulmasını teşvik etmek
- Ülkenin radyoaktif atık yönetimi planlarının yapılmasını sağlamak
- Küresel radyoaktif tesislerinin kurulmasında imkânlar sağlamak

1.1.10. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü

9 Temmuz 2018 tarihinde Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM) ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (PİGM) bu iki genel müdürlük, Maden Petrol İşleri Genel Müdürlüğü olarak tek bir kurum çatısı altında birleştirilmiştir. Değerli madenlerin çıkarılması ve işlenmesiyle birlikte yeni kaynakları ülke ekonomisine kazandırmaktır. Ayrıca ülke ekonomisine yüksek katkısı olan doğal kaynakların keşfedilmesini sağlar (MAPEG, 2022).

2. KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERE BAĞLI KURUMLAR

Türkiye’de devlet iktisadi teşebbüslerine bağlı kurumlar şunlardır.

2.1. Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi

Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. kurumu, mevcut enerji sektöründeki hem yaşanan toplu olmayan sistemi kaldırmayı hem de işletmede bütünlük sağlamak için Türkiye Elektrik İletim kurumu şeklinde tek bir kurum bünyesinde toplamıştır. Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) kurumu, hizmetlerin oldukça verimli ve yeniliğe uygun bir şekilde gerçekleştirilmesi amacıyla devletin yapmış olduğu özelleştirme politikalarını uygulamaktadır. Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketinin (TEDAŞ) temel amaçlarından ilki, hizmet sektöründe tüketici memnuniyetindeki istikrarlılığı sağlamaktır. İkincisi, elektrik dağıtım sektöründeki verimli hizmeti sağlamayı esas almaktadır. Üçüncüsü, Sınırsız, kaliteli, güvenli, verimli elektrik güvenliği sağlamaktır (TEDAŞ, 2022).

Nitelik olarak bakıldığında bir ülke için en önemli enerji kaynaklarından biri elektrik enerjisidir. Elektrik enerjisinin ülkenin mali açısından büyük alt yapı yatırımı gerekmesi gelişmekte olan ülkelerin doğal monopol gücü haline getirmiştir. Elektrik enerjisi enerji sektörünün endüstri ve kalkınma programlarında ülke ekonomisi için hükümet kalkınma temeli olarak görülmektedir. 2001 Elektrik Piyasasına Kanununun kabulüne kadar gelişmekte olan ülkelerde hız kazanan kaçak elektrik tüketiminin yaygınlaşması sermaye piyasasını ve özel sektör yatırımlarının artırmaktadır (OECD, 2002a, s.106).

2.2. Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi

Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ), ülkenin elektrik düzenleme piyasasının bütün politikalarını kendi içerisinde barındıran bir kurumdur. **İstikrarlı, nitelikli**, ekolojik ve yerli enerji politika stratejileri oluşturabilmek için mevcut enerji piyasalarına temiz, adapte edilebilen şebeke sistemlerinin kurulmasını yapmaktadır. Enerji piyasasında dünya çapında bütünlük, yerli enerji politikalarına ve stratejilerine yönelik kişileri yönlendiren şebeke üreten sistem olmaktadır (TEİAŞ, 2022).

2.3. Türkiye Elektrik Kurumu

Türkiye Elektrik Kurumu (TEK), 1948 yılında Çatalağzı Termik Santrali kurmuştur. 1950’li yıllarda kamu ve özel sektör tarafından santraller yapılmaya başlanmıştır. Adana’da İçel bölgesine elektrik dağıtımını yapan Kepez Elektrik A.Ş. ayrıcalıklı şirketler kurulmuştur. Türkiye’nin elektrik arzını sağlayan, iletim ve dağıtımından sorumlu devlet kurumudur. 1994 yılında bu kurum kamu iktisadi teşebbüs olarak Türkiye Elektrik Anonim Şirketi (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ) kurumları şeklinde ikiye ayrılmıştır (TEK, 2022).

1970 yılında elektriğin arz edilmesi, dağıtım, kullanım düzeyi açısından kurumsal bir düzen

oluşturulabilmesi için kurulmuştur. 1982 yılında ise Belediyelerin ellerindeki elektrik üretim tesisleri TEK kurumuna devredilmiştir. 1994 yılında Türkiye Elektrik Kurumu (TEK) Kurumu enerji sektöründeki monopol gücünü kaldırmıştır. 1982-1992 yılları arasında Çukurova Elektrik Anonim Şirketi (ÇEAS) ve KEPEZ Anonim Şirketlerine(A.Ş) kendi bölgelerinde enerji arzı dağıtım faaliyetleri yapma hakkı tanınmıştır (İpek, 2004, s.22-23).

2.4. Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi

Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ), 18 Mart 2015 tarihinde kurulmuştur. Bu kurumun temel amacı, Türkiye'nin enerji ticaretinde ülke olma hedefi yönünde enerji piyasalarının güvenilir, sürdürülebilir, tahmin edilebilir prensiplerle yürütülmeyi amaçlamaktadır. Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ) kurumu doğalgaz, elektrik, vadeli doğalgaz spot piyasaları ve yenilenebilir enerji kaynak garanti sistemi gibi faaliyetleri yürütmektedir. Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi sürdürülebilir ve ekolojik bir çevre için karbon nötr şirket sertifikasıyla gelecek dünyaya katkı sunmaktadır. Bu kurumunun temel amacı, mevcut enerji piyasalarının verimli, şeffaf, sürdürülebilirlik ilkesine bağlı kalarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Bunun yanında küresel enerji borsası kurmaktadır. Enerji borsalar birliği ülkemizde enerji piyasalarının denetleyen ve düzenleyen otoritedir.

Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPIAŞ), Avrupa enerji borsaları birliğine üyedir (EPIAŞ, 2022).

Küresel düzeyde oluşturulabilecek elektrik enerji borsaları Danimarka'da (NORTPOOL), İsveç'te ise (NORTPOOL), spot piyasalarını kullanmaktadır (Ziel vd., 2015). Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi Kurumunun kurumsal temel ilkeleri şunlardır (EPIAŞ, 2022).

- Dürüstlük İlkesi
- Güvenilirlik İlkesi
- Şeffaflık İlkesi
- Tüketici Odaklılık İlkesi
- İstikrarlılık İlkesi
- Katılımcılık İlkesi
- Yenilikçilik İlkesi
- Etiklik İlkesi
- Toplumsal Sorumluluk İlkesi

2.5. Elektrik Üretim Anonim Şirketi

Elektrik üretim anonim şirketi (EÜAŞ) , 05.02.2021 tarihinde Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ) ile Türkiye Elektrik Anonim Şirketi (TEAŞ) ve Türkiye Elektrik Ticaret ve Taahhüt Anonim Şirketi (TETAŞ) olarak 3 farklı anonim şirketi olarak birbirinden ayrılmaktadır. Bu kurumun temel amacı ülkenin elektrik enerjisi üretimini ve enerji üretim ve tüketim faaliyetlerini sürdürülebilir, güvenli, nitelikli, verimli, ekolojik prensiplere dayandırmaktadır.

Ülke kaynaklarının verimli bir şekilde kullanarak nitelikli, ekonomik, şeffaf, karlı elektrik enerjisi üretimini gerçekleştirmektedir. Çevreye duyarlı, temiz, yenilenebilir enerji politika ve teknolojilerine yönelik üretim yapmaktadır (EÜAŞ, 2022).

2.6. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi

Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi, 27 Ağustos 1973 tarihinde Türkiye ile Irak devleti arasında ham petrol boru hattı anlaşması imzalanmıştır. Türkiye yurt içi yerli enerji talebini karşılayabilmesi için 1986 yılında Irak devleti ile doğal gaz ticareti ve taşımacılığını da yapmıştır. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ), şirketi doğal gaz ve petrol taşıma ve taşımacılık gibi faaliyetlerini kazancını artırma ve etkin kullanım prensiplerini kullanarak yürütmektedir. Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ), petrol ve doğal gaz enerji kaynaklarının üretimi, taşınmasına yönelik faaliyetlerini kamu iktisadi teşebbüs olarak yürütmektedir. Bu şirketin temel amacı; Türkiye'nin fosil yakıt enerji kaynakları (petrol, doğal gaz) bakımından enerji sektöründe tek bir merkezine dönüştürmeyi amaçlamaktadır. Ülkeyi enerji sektöründe küresel piyasalarda saygın komuma getirmeyi amaçlamaktadır (BOTAŞ, 2022).

Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ) şirketinin temel amaçlarından;

- Petrol ve doğal gaz boru hat işletmeciliğinin yapılmasını sağlamak,
- Kaya gazı keşiflerinin yapılması
- Petrol ve doğal gaz fosil yakıtlarının liman işletilmesinin yapılması,
- Doğal gaz ve petrol boru hatlarının kamulaştırılması
- Uluslararası kaya gazı ve petrol projelerinde yer almak,
- İleri teknoloji ve verimlilik ölçütlerinde petrol ve doğal gaz üretim ve ticaretinin yapılması

2.7. Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi

Türkiye Elektromanyetik Sanayi Anonim Şirketi (TEMSAN), 1975 yılında kurulan Türkiye'nin genel enerji politikalarını ülke ekonomisine katkı sağlayan kamu iktisadi teşebbüstür. Enerji politikalarının etkin bir şekilde kullanımı ve karlılık prensiplerine göre faaliyetlerini yürütmektedir. 1977 yılında bu şirketi kurumsallaştırmıştır. 1954 yılında Devlet Su İşleri (DSİ) Genel Müdürlüğü kurulmasıyla hidroelektrik santralleri kurulmuştur. Hidroelektrik santrallerinin kurulmasıyla hidroelektrik santrallerinde istihdam edilecek kişilere ihtiyaç artmaktadır. 2001 yılında Türkiye Elektromanyetik Sanayi Anonim Şirketi su kullanım mülkiyetini özelleştirmiştir (TEMSAN, 2022).

TEM San'ın temel amaçlarından;

- Modern enerji ve teknoloji tekniklerinin uygulanmasını
- Sürdürülebilir, verimli enerji politikalarının kullanılmasını,

- Ülkenin enerji santrallerinin profillerini çıkarmak,
- Enerji sektöründe yenilik adımlarının atılması
- Lisanslı elektrik üretiminin gerçekleştirilmesi
- Enerji sektörüne yönelik analiz uygulama alan imkânların tanınması,
- Test edilen ürünlere kullanılabilir sertifikası getirme

2.8. Türkiye Petrol Rafinerileri Şirketi

Petrol sektöründe ekolojik bakımdan önde gelen bir şirket amacı gütmektedir. Ülkenin yenilikçi ARGE uygulamalarıyla petrol ürünlere olan ihtiyacı karşılamaktadır. Petrol sektöründe çevreye, insanlığa duyarlı, hizmet odaklı, takım çalışması gibi faaliyetleri yürütmektedir. 1955 yılında Batman rafinerisi kuruldu. 1961 yılında en 1,0 milyon ton / yıl kapasiteli İzmit rafinerisi devreye alındı. 1971 yılında İzmit Rafinerisi 5,5 milyon ton/yıl miktara yükseldi. 1972 yılında 3 milyon ton /yıl İzmir rafinerisi alındı. 1993 yılında Kırıkkale Hydrocracker tesisleri kuruldu. 1998 yılında otomatik fiyatlandırma mekanizması sistemi oluşturuldu. 1999 yılında TÜPRAŞ'ın halka açıklık oranı %3,8 seviyesine ulaşmaktadır. 2000 %34 İstanbul ve Londra menkul kıymetler borsasında işlem görmeye başladı. 2008 yılında Kırıkkale rafinerisi dizel kükürt giderme ünitesi devre alındı. 2011 yılında Fuel Oil dönüşüm tesisi kredi sözleşmesi imzalandı. 2018 yılında İzmir Rafinerisi 7000 Ham petrol ünitesi için modernizasyon projesi gerçekleştirildi. 2019 yılında Türkiye Petrolleri Rafineri Anonim Şirketi (TÜPRAŞ) Arge-İnovasyon (ARGE) Programı Ufuk 2020 yılının en başarılı sanayi kuruluşu oldu. 2020 yılında TÜPRAŞ'ın kurumsal yönetim notu 9,58 düzeyine ulaştı. 2021 yılında Türkiye Petrolleri Rafineri Anonim Şirketi 2050'de Karbon Nötr hedefiyle stratejik dönüşüm yolculuğunu başlatmıştır. (TÜPRAŞ, 2022).

TÜPRAŞ'ın temel amaçları;

- Ülkenin petrol sektöründe ekolojik, verimlilik açısından saygın şirket olma amacını gütmesi,
- Ülkenin petrol talebini karşılamak için araştırma ve geliştirme uygulamalarına yer vermek,
- Ülkede uygulanan enerji politikalarının çevreye duyarlı, müşteri odaklı, yenilikçi ilkelere dayandırılması

3. LİTERATÜR

Güvenek'in 2009 yılında yaptığı çalışmasında ekonomi politikalarının temel amaçlarından biri olan regülasyon işlevinin öneminden bahsetmektedir. Tekel piyasalar regülasyonu gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'deki regülasyon sisteminin nasıl ve ne şekilde yürütüldüğü ele alınmaktadır. Türkiye'deki regülasyon sistemi 1990 yılından gelişmeye başlamıştır. Devlet düzenleme, denetleme, gözetim görevlerinin yerine getirebilmesi için düzenleyici ve denetleyici kurumlara ihtiyaç duymaktadır. Türkiye'deki regülasyon sistemine Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumu (EPDK) örneği üzerinden gidilmiştir. Çalışmada, EPDK regülasyon

kurumunun elektrik enerjisi piyasası ile doğal gaz ve petrol piyasa faaliyetlerinin düzenlenmesini kapsayan önemli bir kurum olduğuna değinilmiştir.

Satman'ın 2007 yılında yaptığı çalışmasında Türkiye'nin enerji vizyonunu geleceğe yönelik istikrarlı, sürdürülebilir, ekolojik, güvenilir, kararlı, toplumun çıkarlarını gözeten enerji kaynaklarına ilişkin enerji politika ve stratejilerine yer verilmiştir. Bu çalışmada Türkiye'nin mevcut enerji durumu ele alınmıştır. Ülkenin mevcut enerji politikaları ve sorunları göz önünde bulundurularak Türkiye'nin enerji vizyonu tartışılmıştır.

Kaya ve Göral'ın 2016 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye'nin nüfus sayısının artması, yaşam koşullarının iyileşmesi, endüstriyel faaliyetlere ve yeni teknolojilere olan sürekli ilginin artması gibi sebeplerden dolayı Türkiye sürekli enerji tüketmektedir. Türkiye'de farklı enerji kaynakları olmasına rağmen geleneksel enerji kaynakları ülkenin toplam enerji talebini yeterli düzeyde karşılamamaktadır. Türkiye enerji rezervi bakımından yetersiz olması nedeniyle enerji ithalatçı ülke konumundadır. Bu çalışma Türkiye'nin alternatif enerji kaynakları açısından nükleer enerjinin dışa bağımlılığı azaltmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmada Türkiye'nin nükleer enerjiye olan ilgisinin artması Rusya'ya ilişkin olan doğal gaza bağımlılığını da daha fazla artıracığına değinmiştir.

Ergün ve Polat'ın 2012 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye'deki enerji tüketimini minimize etmek için nükleer enerji politikaları ve teşviklerinden bahsetmişlerdir. ABD'nin nükleer enerji üssü olan ülke olarak nükleer enerji santrallerine ilişkin aldığı kapatma kararı Türkiye'nin nükleer enerji santrallerini kurulmasına ve kullanılmasına yönelik negatif değerlendirmelere yol açmıştır.

Bu çalışmada Türkiye'deki nükleer enerjinin ülkeye yönelik olumlu ve olumsuz yansımaları ele alınmıştır. Çalışma 4 aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşama, nükleer enerjiye yönelik ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. İkinci aşamada nükleer enerjinin sürdürülmesi yapılmıştır. Üçüncü aşamada Türkiye'deki nükleer enerji tüketimine yer verilmektedir. Son aşamada ise Türkiye'de nükleer enerji iktisadi açıdan değerlendirilmektedir.

Çolak vd., 2008 yılında yaptıkları çalışmalarında enerjinin tanımının ne olduğuna ve enerjinin sanayi sektöründeki anlamına değinmişlerdir. Elektrik enerjisi kullanımındaki artış elektrik enerjisi talebini artırmaktadır. Elektrik enerjisi, sosyal refahın ve sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada Dünya'da ve Türkiye'deki mevcut enerji kaynakları içerisinde elektrik enerjisinin payı incelenmiştir. Türkiye'nin uygulayacağı alternatif enerji politikalarına ilişkin tavsiye sunmaktadır.

Eroğlu'nun 2010 yılında yaptığı çalışmasında devlet tekelinde olan enerji kurumlarının serbest piyasa aktörlerine devredilmesine üzerine durulmuştur. Bu çalışmada enerji sektörünün ayrıştırılması hem kavram hem de AB Hukuku olarak Türk Hukuk sistemindeki uygulamalar açısından mukayesesi yapılmıştır. Bu çalışma Türk Hukukunun gayreti AB hukuku ile ilgili uyumlaştırmalarına yönelik etkili ayrıştırma uygulamalarının enerji sektöründe temel prensip olması yönünde yarar sağlamayı amaçlamaktadır.

Çokgezen'in 2007 yılında yaptığı çalışmasında 1970 yılında uygulanan AB Çevre politikası

ele alınarak farklı disiplinler öncülüğündeki çevre politika ve programlarına değinilmiştir. Bu çalışmada çevre politika ve prensipleri belirlenerek çevre politika araçları incelenmiştir. Türkiye’de çevre politikalarının uygulama sürecine değinilmiştir.

Altuntaşoğlu’nun 2011 yılında yaptığı çalışmasında Türkiye’deki rüzgar enerjisine yönelik mevcut durum ve problemleri ele almıştır. Bu çalışmada, 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanımına yönelik kanunun temel amaçlarına ve ülkeye sağladığı katkılarına yer verilmiştir. Bu kanunun temel amaçlarından ilki, kaynak çeşidine yönelik farklı teşvik ve tarifelerin uygulanmasını sağlamaktır. Temel amaçlarından ikincisi, yerli elektrik enerjisi üretimi için ilave fiyat belirlemektir. Temel amaçlarından üçüncüsü, ülke şartlarına uygun olarak ülkenin teknolojik gelişimine katkı sağlamaktır. Temel amaçlarından sonuncusu olarak ise ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bahsedilen kanunun işleyişine yer verilmiştir. Çalışmanın sonucunda işletmeye girecek olan rüzgâr santrallerinin ülke içerisindeki üretimi beş yıl süreyle yapıp ödeneceğine değinilmiştir. Yerli enerji üretiminin yapılabilmesi için katkı bedeli ödenmektedir. Bu katkı bedeli her bir tedarikçinin ödeme yükümlülüğü oranını belirlenmesi üzerinde durulmuştur.

Şanlısoy ve Özcan’ın 2006 yılındaki yaptıkları çalışmalarında bağımsız denetleme ve düzenleyici kurumların incelenmesine ve Türkiye’deki BDDK’ların bağımsızlık endeksi ölçümlerine yer verilmiştir. Çalışmanın temel amacı bağımsız düzenleyici kurumların hedefleri, görevleri, ülkeye sağladıkları yarar ve riskleri ortaya koymaktır. Türkiye’deki bağımsız düzenleyici kurumların bağımsızlık endeksi hesaplanmıştır. Türkiye’deki bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsız endeks sonuçlarıyla Avrupa ülkelerinin bağımsız endeks sonuçlarının mukayesesi yapılmıştır.

Bağımsız endeks sonucuna göre, Türkiye’deki bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumların bağımsız endeks sonuçları Avrupa ülkelerine göre daha yüksek çıktığı sonucuna varılmıştır. Türkiye’deki bağımsız düzenleyici ve denetleyici kurumlar şekil olarak bağımsız olarak kabul edilmesine rağmen gerçek hayatta bağımsız kuruluşların birbirinden bağımsız olmadıkları yerli ve yabancı kuruluşlarla siyasetçiler tarafından etkilenmeye çalışıldıkları görülmektedir.

Selçuk’un 2010 yılında yaptığı çalışma küresel ısınma ve iklim değişikliğinin ülkenin enerji arz güvenliğine olan etkilerini ve Türkiye’nin ileriye yönelik enerji politikalarını nasıl yönetmesi gerektiğini incelemektedir. Çalışmanın temel amacı Türkiye’nin enerji, çevre politika stratejilerinin yeniden gözden geçirmektir. Bu çalışmada, Türkiye’nin enerji tüketim projeksiyonu ile ilgili olarak ülkenin mevcut resmi enerji projeksiyonlarının incelenmesine ve farklı projeksiyon uygulamalarına yer verilmektedir. Bu çalışmanın geleceğe yönelik iklim ve çevre politikalarına ışık tutacağı öngörülmektedir.

Karakaş’ın 2008 yılında yaptığı çalışmasında geleneksel örgütlenme yetersizliğinin temel sebeplerine ve siyasi popülizmin ortaya çıkardığı süreçlerinden bahsedilmektedir. Bu çalışmada, toplumun geniş kitlelerini kapsayan bankacılık ve finans alanlarında bağımsız yönetim otorite ve bağımsız düzenleyici ve denetim kurumların ortaya çıkarmasındaki ana nedenlere yer verilmiştir. Bu çalışmada, ülkemizdeki özelleştirme politikalarının yeniden denetim ve düzenleyici kurumlara yönelik politikaların yönlendirilmesinde önemli bir kavram olduğundan bahsedilmiştir.

Güneş ve Teker'in 2010 yılında yaptıkları çalışmalarında Dünya ve Türkiye'deki enerji kurumlarının serbestleştirilmesi, özelleştirilmesi, ticarileştirilmesi, rekabet yapısı gibi üretim sektöründeki yaşanan sonuçları ve riskleri artırdığından bahsetmişlerdir. Çalışmanın temel amacını enerji kurumlarının başarı risk oranının belirlenmesi, önleme, azaltma ve yönetme kapasitelerinin ortaya çıkarılması gibi durumlar oluşturmaktadır. Çalışmada, risk yönetiminin enerji kurumların ele alınmasında önemli bir gereksinim olduğuna vurgu yapılmıştır. Bu çalışmada, enerji kurumlarının risk yönetimine ilişkin teorik bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın sonucu olarak Dünyada ve Türkiye'de kullanılan enerji kurumları risk yönetimine ilişkin bir takım politika ve standartlara yer vererek enerji sektöründe bir anket çalışması yapılmıştır. Çalışma sonucundan elde edilen bulgular ise enerji kurumları risk yönetimi uygulamalarının profili çıkarılmıştır.

Temurçin ve Aliaoğlu'nun 2003 yılında yaptıkları çalışmalarında nükleer enerji konusu ele alınmıştır. Çalışmanın temel konusu nükleer enerji ve politikaları ile ilgili mevzuatları içermektedir. Bu çalışmada nükleer enerjinin tarihsel gelişimi, kullanım alanları ve bu enerji kaynağının ülke ekonomisine yönelik olumlu ve olumsuz etkileri ele alınmıştır. Bu çalışmada, ülkemizde nükleer enerjinin elde edilmesine yönelik akademik çalışmalardan faydalanılmıştır. Çalışmanın amacı nükleer enerjinin temel özelliklerini ve bu enerji kaynağı ile ilgili ülkemizde yaşanan eleştirilerin içeriğini bilim dünyasına taşımaktır.

Yorkan'ın 2009 yılındaki yaptığı çalışmasında enerji politikaları bakımından AB'nin geçmişten günümüze uygulamış olduğu enerji strateji ve uygulamalarının tarihsel sürecine ve geleneksel enerji kaynakları içerisindeki enerji tüketimi, üretimi, enerji ithalat durumları incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı AB'nin enerji politika hedefleri temel alınarak Türkiye'nin enerji sektörüyle ilgili politikalarını nasıl etkilediğini ortaya koymaktır.

Yılankıran ve Doğan'ın 2020 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye'nin mevcut enerji değerlerini hesaplamalarına yer vermişlerdir. Yapılan hesaplamalara göre Türkiye'deki fosil kaynakların yetersiz oluşumu enerji sektöründeki böceklerle bağımlı hale gelmesine neden olmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'nin ileriye yönelik enerji tüketimini geliştirmesi için ülke adına neler yapılabileceğini ortaya koymaktır. Çalışmanın amacı, ülkemizde oluşturulmak istenen enerji politikalarına yönelik gayretlerin Türkiye'nin geleceğine yönelik enerji tüketimini değerlendirmektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin 2023 yılına ait nüfus artış hızı, GSYİH, birincil enerji arz miktarı dataları kullanılarak yapay sinir ağları metodu kullanılmıştır. Yapay sinir ağları metodu yoluyla Türkiye'nin birincil enerjiye ne kadar gereksinim duyulacağını tahmini yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda Türkiye'nin 2023 yılına ait birincil enerji ihtiyacı 161 279 Btep (bin ton petrol değeri) olarak hesaplanmış ve enerjinin büyük bir bölümünün yerli üretimle karşılanabildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Akyüz'ün 2015 yılında yaptığı çalışmasında Türkiye'deki enerji kavramına ve politikaların önemine değinmiştir. Çalışmada, ülkedeki uygulanan enerji politikalarının modern yaşam gerekliliğinin ve endüstrileşmenin bir sonucu olarak ülkedeki enerji ihtiyacını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'nin son dönemlerde izlemiş olduğu enerji politikaları tartışma konusu haline almıştır. Bu çalışmada Türkiye'nin enerji ihtiyacını karşılamak için izlediği nükleer enerji politikalarına yer verilmiştir. Bu çalışmada, ülkenin izlemiş olduğu nükleer enerji

politikalarının çevre sorunlarına neden olduğu belirtilmiştir. Çalışmanın temel amacı, Türkiye sınırları içerisinde kurulması öngörülen nükleer enerji santrallerinin meydana getireceği tehdit ve riskleri tartışılmaktadır.

Özalp'ın 2017 yılında yaptığı çalışmasında sürdürülebilir kalkınma kavramına ve sürdürülebilirliğin sağlanması için neler yapılması gerektiğine değinilmiştir. Bu çalışmada Türkiye'nin enerji görünümü kapsamında nükleer enerji kurulmasının enerji tedariki güvenliğine olan yansımaları ele alınmıştır. Çalışmada, Türkiye'nin geçmişten günümüze kadar nükleer enerji potansiyeline sahip bir ülke olmadığı kanaatine varılmıştır. Bu çalışmada Türkiye'deki nükleer enerji santrallerinin kurulmasını gerekçe haline getiren nedenlere vurgular yapılmıştır. Çalışmada, Türkiye'nin Rusya'dan sağladığı bilimsel yöntem ve transferleri kullanarak hızlı bir şekilde Akkuyu Nükleer santralının hemen kurulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Adaçay'ın 2014 yılında yaptığı çalışmasında Türkiye'deki enerji sektörüne yönelik politikaların sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde incelenmiştir. Bu çalışmada gelişmekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında enerji ekonomisine yönelik istatistiksel örnekler yardımıyla mukayesesine yer verilmiştir. Bu çalışmada Türkiye'de uygulanan enerji politikalarının sürdürülebilir kalkınma açısından analizi ele alınmıştır.

Varlık ve Yılmaz'ın 2017 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye ekonomisindeki enerji ithalatını azaltmak için yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesine yönelik politikalara değinmişlerdir. Çalışmada, istikrarlı ekonomik büyüme ve sürdürülebilir enerji kaynaklarının özendirilmesinden bahsedilmiştir.

Bu çalışma, Türkiye'nin enerji açığı probleminin çözülmesinde ülkenin yenilenebilir enerji kaynaklarıyla ilgili sorunların tespit edilmesine ve yenilenebilir enerji yatırımlarının artırılmasına değinmektedir. Bu çalışmada Türkiye'deki yenilenebilir enerji projelerine ilişkin finansmanında banka yöneticileri ile ilgili görüşmelere yer verilmiştir. Çalışmadaki temel amaç ülkenin yenilenebilir enerji politikalarına ilişkin alım tarifelerindeki yetersizliği ve şebeke bağlantı noktalarının olmaması, finansal sürdürülebilirliğin sağlanmasındaki sıkıntılar gibi yenilenebilir enerji yatırımların teşvik edilmesindeki engelleri ortadan kaldırmaktır.

Güler'in 2005 yılında yaptığı çalışmasında fosil yakıtların elektrik enerjisi üretiminde çevreye verdiği zararlara ve yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik enerjisinin üretilmesine değinilmiştir. Bu çalışmada, Türkiye'nin mevcut elektrik enerjisi üretiminin bütün enerji kaynaklarına göre dağılımına ve gelişim sürecine yer verilmektedir. Bu çalışmanın amacı, rüzgâr enerjisinin ülke açısından konumunu dünyadaki rüzgâr enerjisi kullanımının gelişimine bağlı olarak ortaya koymaktır.

Özdemir ve Yüksel'in 2006 yılında yaptıkları çalışmalarında enerji sektörünün son zamanların en gözde sektörü olduğuna ve enerji sektörü bakımından TÜİK'in hazırladığı girdi ve çıktı tablolarından faydalanarak ülke açısından son zamanların kilit sektörü olduğu analiz sonucuna yer verilmiştir. Çalışmanın amacı, Türkiye ekonomisinin sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Bu çalışmada, sürdürülebilir bir ülke ekonomisi için enerji kaynaklarına olan talebin azaltılmasına yönelik politikaların teşvik edilmesiyle sağlanacağından bahsedilmektedir.

Bayraç'ın 2009 yılındaki yaptığı çalışmasında ülkelerin küresel enerji politikalarının nasıl şekilde belirlendiğine ve bu politikaların temelini şekillendiren nedenlerden bahsetmiştir. Çalışmada, küresel enerji aktörlerin Türkiye'nin mevcut enerji ihtiyacını karşılamak için çok yönlü politikalara ihtiyaç duyulduğuna yer vermektedir. Bu çalışmada Türkiye'nin geleceğe yönelik küresel enerji pazarı olması kaynak çeşitliliğine ve sürdürülebilir enerji arz güvenliğine sahip olunmasının yanında enerji taşıma projelerini geliştirmeye bağlıdır.

Aktaş ve Alioğlu'nun 2012 yılındaki yaptıkları çalışmalarında Türkiye'nin enerji sektörü içerisindeki termik santrallerin önemine ve politika, siyasi, iktisadi, ekolojik gibi bileşenlerle olan ilişikisine değinmişlerdir. Bu çalışma Marmara bölgesinde faaliyette bulunan 32 adet termik santralden 20 tanesiyle ilgili anket çalışması yürütülmüştür. Çalışma çerçevesinde sektör analizlerinin yapılması için Swot analiz tekniği kullanılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre Marmara bölgesindeki termik santrallerin güçlü yönlerinin daha fazla ön plana çıktığı gözlemlenmiştir. Çalışmada Marmara bölgesindeki termik santrallerin ortalama günlük maliyet ve kârları hesaplanmıştır. Bu çalışmada elde edilen sonuca göre Türkiye'nin enerji ithali sorununun çözülmesinde termik santrallerin etkisinin pek az olduğu kanaatine varılmaktadır.

Dursun'un 2011 yılında yaptığı çalışmasında Avrupa Birliğine üye ülkelerin enerji ile ilgili dışa bağımlılığını azaltan bir enerji politikası oluşturulmasındaki gelişme ve düzenlemeleri ele almaktadır. Bu çalışmada AB 'ye üye olan ülkelerin enerji ile ilgili dışa bağımlılığını minimize eden mevzuata dayalı düzenlemelerin AB'nin enerji ihtiyacını karşılamasında başarılı bir politika uygulanması sorgulanmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'nin enerji politikalarıyla ilgili olarak AB'nin enerji politikalar bakımından önemine yer verilmiştir. Çalışma 4 bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde, AB'nin enerji üretimi, tüketimi ve ithalatı, enerjide dışa bağımlılık gibi konular izlenildiğinden bahsedilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde, AB'nin enerji politika oluşumu 4 ayrı dönemler şeklinde incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde, AB'nin enerji politika özellikleri, amaçları, araçları ve tarihsel süreci ele alınmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise AB'nin enerji politikası açısından Türkiye'nin önemine değinilmiştir. Bu çalışmada, Türkiye'nin enerji konusunda jeostratejik konuma sahip olma durumunun AB enerji politika amaçlarını ne ölçüde gerçekleştirebileceği tartışılmıştır.

İşeri ve Özen'in 2012 yılında yaptıkları çalışmalarında enerji konusunun sürdürülebilir kalkınma boyutları kapsamında incelemişlerdir. Türkiye'de fosil kaynaklı yakıtlara olan talebin fazla olması yüksek karbon emisyon salınımı problemini ortaya çıkarmaktadır. Bu çalışmada ülkenin düşük karbon emisyon salınımının sağlanmasında alternatif enerji kaynaklarından nükleer enerji ve politikaların teşvik edilmesi üzerine durulmuştur. Çalışmada nükleer enerjinin ülkeye sağladığı olumlu ve olumsuz yönleri ele alınmıştır. Bu çalışmada, Türkiye'nin ileriye yönelik sürdürülebilir enerjinin tesisi yolunda ekolojik ve toplumsal riskleri minimize edilmesini öngören nükleer enerjiden elektrik enerjisi üretiminin önemine değinilmiştir.

Dış Kaya'nın 2017 yılında yaptığı çalışmasında enerji güvenliğinin önemine ve nedenlerine değinmiştir. Bu çalışmada, Türkiye'deki enerji güvenliğinin sağlanmasına yönelik yenilenebilir enerji kaynaklarının teşvik edilmesine vurgu yapılmıştır. Bu çalışma, toplumsal düzenleyici yaklaşımın Türkiye'deki enerjiye olan dışa bağımlılığın nedenlerini ve enerji güvenliğinin

sorunlarını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada enerji güvenliği üzerine yapılmış olan akademik çalışmalardan yola çıkılarak analitik eklektizm kavramın toplumsal düzenleyici kavramını literatüre kazandırmasına yardımcı olduğundan bahsedilmiştir. Çalışmada Türkiye'nin enerji güvenliğini etkileyen faktörler toplumsal düzenleyici modelle analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda Türkiye'nin fosil yakıt kaynakları bakımından dışa bağımlı olmasının yapısal nedenleri ile yenilenebilir enerji güvenliğini artırma potansiyelini ortaya koyulmuştur.

Aydoğdu'nun 2021 yılında yaptığı çalışmasında küresel ısınma, güvenilir ve temiz enerjinin temin edilmesi, yenilenebilir enerji politikalarının özendirilmesi gibi konularına yer vermiştir. Bu çalışmada yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Çalışmada yenilenebilir enerji politikalarının teşvik edilmesine yönelik ulusal enerji politikalarından bahsedilmiştir.

Çelikkol ve Özkan'ın 2011 yılında yaptıkları çalışmalarında karbon emisyon gazlarının iklim değişikliğine ve küresel ısınmaya neden olduğuna değinmişlerdir. Bu çalışmada, karbon emisyon gazlarının azaltılmasında emisyon ticareti kapsamında yürütülen program ve mevzuatlara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Bu çalışmada iklim değişikliği ve küresel ısınmaya karşı mücadele edilmesinde temiz enerji kaynaklarına yönelik teşviklerin sağlanmasının yanında yenilenebilir enerji politikalarının ülke koşullarına uygun olarak nasıl uygulanması gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Yılmaz ve Öziç'in 2018 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye'deki fosil yakıt tüketimine olan yoğun talebin küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi problemlere neden olabileceğinden bahsetmişlerdir. Bu çalışmada ülkenin fosil yakıt tüketimine olan bağımlılığını minimize edilebilmesi için alternatif enerji kaynaklarından yenilenebilir enerji kaynakların teşvik edilmesine değinilmiştir. Çalışmada, ülkenin çevre ve iklim problemlerinin önüne geçilmesinde temiz, sürdürülebilir enerji kaynaklarının özendirilmesine yönelik politikalara ve uygulamalara yer verilmiştir. Bu çalışmada ayrıyeten, ülkenin enerji konusundaki dışa bağımlılığının azaltılmasında temiz ve sürdürülebilir enerji politikalarının uygulanmasına ilişkin teşviklerin konusu da ele alınmıştır.

Varınca ve Gönüllü'nün 2006 yılında yaptıkları çalışmalarında enerji kavramının önemine ve yerine değinilmiştir. Bu çalışmada ülkenin temiz ve istikrarlı enerji temininde yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik teşviklerin yapılmasına sürdürülebilir enerji kaynaklarına ilişkin politikalara yer verilmiştir. Çalışmada, Türkiye'nin yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisini ne şekilde verimli kullanılması gerektiğine vurgular yapılmıştır.

Uddin ve diğer arkadaşlarının 2021 yılında yaptıkları çalışmalarında Türkiye ile Pakistan ülkelerinin fosil yakıt enerji kaynaklarına olan yoğun talebin ülkelere getirmiş olduğu zorluklar ve problemlerini dile getirmişlerdir. Bu çalışmada, her iki ülkenin fosil yakıtlı enerji kaynaklarıyla mücadele etmelerinde yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelik teşvik ve politikaların uygulanması gerektiğinden bahsedilmiştir. Çalışmada, Pakistan hükümetinin yenilenebilir enerjinin toplam elektrik üretimindeki payını %30 seviyesinde artırabileceğine yer verilmiştir. Ayrıyeten bu çalışmada, Türkiye'nin ise yenilenebilir enerji kaynaklarından 186 adet rüzgâr enerji santralinden elektrik üretimini gerçekleştirebildiğini de bahsedilmiştir.

Çalışmanın temel amacı, Türkiye'nin 2023 yılına ait enerji vizyonu kapsamında enerji talebinin %30 düzeyinde modern yenilenebilir temiz enerji kaynaklarından karşılayabilmesidir. Bu çalışmada Türkiye'nin mevcut enerji arzının fosil yakıt enerji kaynaklarını %56 seviyesinde, hidroelektrik ve diğer yenilenebilir enerji kaynaklarını ise %44 oranında karşılayabildiğine değinilmiştir. Çalışmada, her iki ülkenin jeotermal enerji teknolojilerinden elektrik üretim konusunda elektrik üretim potansiyelin altında olduğunu ortaya koyan analizler yapılmıştır. Yapılan analizler neticesinde, kırsal kesimlere yönelik yerli şebeke sistemlerinin kurulmasına ve merkezi enerji yönetim sistemini destekleyen enerji teknolojilerin özendirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'deki enerji kurumlarına yönelik yapılmış olan akademik çalışmalardan yola çıkılarak enerjiyle ilgili bütün aktörleri ve kurumları kapsayan enerji kurumlarının temel amacı hane halkı ve tüketicilere temiz, sürdürülebilir yenilenebilir enerji politika ve stratejilerinin devlet tarafından özendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Türkiye'deki enerji kurumlarının teorik bakış açısıyla irdelenmesi adlı çalışmamıza ithafen ülkemizde yapılmış olan çalışmaların çoğunluğu enerji kurumlarının temel amacı dışa bağımlılığın azaltılması ve küresel, iklim sorunlarının çözülmesinde yenilenebilir enerji politika ve stratejilerin uygulanmasını teşvik etmeye yönelik bir bakış açılarıyla ele alınmıştır.

Dünyada bu konuyla ilişkin yapılan akademik çalışmaların sınırlılığı bu konuya ilişkin yeterli düzeyde çalışma olmaması ele aldığımız bu konun ve çalışmanın özgün bir çalışma olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Ülkedeki enerji kurumlarının gelişim sürecine bakıldığında enerji kaynaklarının kullanım alanlarına yönelik enerji politikaları ve stratejilerin geliştirilmesi ve bunu belirli kurumlar aracılığıyla yapıldığı gözlemlenmiştir. Ülkemizin enerji profiline bakıldığında geleneksel enerji kaynaklarına olan bağımlılığımızın sonucunda çalışmada yer verilmiş olan kurumların gelişim süreci bu şekilde gerçekleşmektedir. Çalışmada yer verilen kurumların temel amaçlarından biri enerji kaynaklarında sürdürülebilirliğin sağlanması esastır. Bu kurumların temel amaçlarından diğeri ise enerji kaynaklarının verimli bir şekilde kullanılmasını ele almaktadır.

Enerji kurumlarının mevcut doğal kaynaklara yönelik oluşturmuş oldukları politika, strateji ve hedefler Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın 2015-2019 ve 2019-2023 arasındaki yılları kapsayan stratejik planlar ile yürümektedir. Enerji kurumlarının oluşturacakları stratejik planların temel odak noktaları şunlardır.

- . Enerji arz güvenliğinin sağlanması
- . Tahmin edilebilen piyasa ortamının yaratılması,
- . Milli enerji politikalarının teşvik edilmesi

- Yerli enerji üretiminin özendirilmesi,
- Çevreye duyarlı enerji üretiminin yapılmasına yönelik hibeler verilmesi,
- Milli enerji üretiminin toplam enerji üretimindeki payının artırılması
- Milli enerji projelerinde Araştırma ve geliştirme (ARGE) faaliyetlerinin artırılması
- Yerli enerji politikaları yardımıyla katma değeri yüksek üretim süreçlerine geçmeyi kolaylaştırma

Türkiye'deki enerji kurumların tarihçesi kuruluşu ve temel amaçlarının, hedeflerinin belirlenmesinde kullanılan ilgili web site adreslerinden elde edilen kaynaklardan yapılmış çıkarımlardan ülkemizde uygulanan mevcut enerji politikalarda izlenilmesi gereken yollar şunlardır. İlki, ülkenin enerji politikaları ve stratejileri bakımından rakip ülkeler karşısında rekabet edilebilir olmasına katkı sağlamaktır. Diğeri, ülkemizde uygulanan enerji politikalarını sürdürülebilir kalkınma çerçevesinde oluşturmaktır. Sonuncusu ise, ülkenin enerji arz güvenliğini sağlamaktır.

Bu çalışma Türkiye'de uygulanan enerji politika ve stratejilerin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Ülkedeki mevcut enerji kurumlarının neler olduğuna ve bu kurumların kendilerince uygulamış oldukları enerji politikalarından yola çıkarak ülkemiz adına gelecek yıllarda uygulanabilecek enerji politika ve stratejilerine yönelik tavsiye sunmaktadır. Türkiye'deki enerji kurumlarına yönelik yapılmış olan akademik çalışmalardan yola çıkılarak enerjiyle ilgili bütün aktörleri ve kurumları kapsayan enerji kurumlarının temel amacı hane halkı ve tüketicilere temiz, sürdürülebilir yenilenebilir enerji politika ve stratejilerinin devlet tarafından özendirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

ÖNERİLER

Enerji bağımlılığı ülkemiz için önemli bir problemdir. Ülkemizin enerji konusunda dışa bağımlı olmasının temel nedeni enerji kaynaklarının sınırlı olmasıdır. Ülkemiz ve dünya genelinde enerji rezervleri giderek azalış seyri göstermektedir. Bu çalışma ülkemizin enerji kaynaklarının sınırlı olmasından dolayı dışa bağımlılığın azaltılması için enerji kurumlarının amaç ve hedeflerine yer vermiştir.

Ülkemizde fosil yakıt tüketiminin yaygınlaşması karbondioksit salınımını (CO2) artırmaktadır. Sera gazı salınımları iklim değişikliğine ve küresel ısınmayı hızlandırmaktadır. Ülkemizdeki geleneksel yakıt tüketimini ve sera gazı emisyonlarının azaltılması için enerji kurumlarının strateji ve politikaları ele alınmıştır. Bu çalışmada Enerji kurumlarının ülkemizdeki mevcut doğal kaynakların sürdürülebilir ve etkin bir şekilde kullanılması için politika ve strateji öneriler sunulmaktadır.

Enerji kurumlarının ülkemiz adına temel izlenilmesi gereken temel enerji politikaları şu ilkelere göre ele alınmalıdır.

- Ülkenin enerji arz güvenliğinin sağlanabilmesi için dayanışma ve güven ortamının oluşturulması
- Ülkenin enerji politikaları bakımından AB ile uyumlu ortak müzakerelerde bulunma
- Mevcut talebini karşılamak için enerji verimliliğini esas alan stratejilere yer verme
- Ülkenin temiz enerji temini konusunda karbon düzeyini azaltan politikaların uygulanması

Ülkemizdeki enerji kurumları profiline bakıldığında devlet, özel, kamu iktisadi teşebbüsleri bakımından enerji politikaları uygulanmaktadır. Bu politikalar, halkın fosil yakıt tüketimine dayalı enerji kaynaklarından çevre ve iklim dostu enerji kaynaklarına geçişi mümkün kılmaktadır. Sürdürülebilir enerji kaynakların yaygınlaştırılmasına yönelik politikaların oluşturulmasını sağlamaktadır.

Türkiye hızlı yükseliş trendi gösteren nüfus artışı ve teknolojik gelişmelerin sonucunda enerji arz ve talebi sürekli artış göstermiştir. Ülkemiz enerji üretim ve tüketim faaliyetleri bakımından önde gelen ülkelerden birisidir. Ülkemizin coğrafi konumu enerji ticareti bakımından enerji kurumlarına büyük sorumluluk yüklemektedir.

Türkiye son zamanlarda enerji ticareti bakımından coğrafi konum ayrıcalığını enerji kaynaklarının dış ülkelere aktarılmasında stratejik politikalarla enerji üssü ülke olmayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin en önemli problemlerinden biri enerji konusunda dışa bağımlılığın yüksek oranlarda olmasıdır. Enerji konusunda dışa bağımlılığın azaltılması için yeni petrol ve doğal gaz rezerv arama faaliyetleri artırılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adaçay, F. R. (2014). Türkiye için enerji ve kalkınmada perspektifler.
- Aktaş, E., & Alioğlu, O. (2012). Türkiye'de enerji sektörü analizi: Marmara bölgesi termik santraller örneği. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(1), 281-297.
- Akyüz, E. (2015). TÜRKİYE'NİN NÜKLEER ENERJİ POLİTİKASI VE TERÖR TEHDİDİ.
- Altuntaşoğlu, Z. T. (2011). Türkiye'de Rüzgâr Enerjisi, Mevcut Durum, Sorunlar. *Mühendis ve Makine Dergisi*, 52(617), 56-63.
- AYDOĞDU, Ç. (2021). Yenilenebilir enerji sektöründe ve enerji verimliliğinde kamusal destekler ve Türkiye'de yansımaları. *Akademik İzdüşüm Dergisi*, 6(1), 52-74.
- Bayraç, H. N. (2009). Küresel Enerji Politikaları Ve Türkiye: Petrol Ve Doğal Gaz Kaynakları Açısından Bir Karşılaştırma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 115-142.
- Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ). BOTAŞ Kurumu misyon ve vizyonu. (Erişim Link Adresi: <https://www.botas.gov.tr/Sayfa/vizyonumuz-ve-misyonumuz/106>), Erişim Tarihi: 19/11/2022).
- Boru Hatları ile Petrol Taşıma Anonim Şirketi (BOTAŞ). BOTAŞ tarafından Karadeniz'de 540 metre

- küp doğal gaz rezervi keşfedildi, (Erişim Linki: <https://www.yeniakit.com.tr/haber/540-milyar-metrekup-dogalgaz-rezervi-tp-otc-is-birligiyle-petrol-ve-dogal-gaz-sektorune-ozel-yetistirilecekler-1707786.html> Erişim Tarihi 20/11/2022).
- Çakmak, Z. (2011). *Bağımsız İdarî Otorite Olarak Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu*, Çakmak Yayınevi, Ankara.
- Çelikkol, H., & Özkan, N. (2015). Karbon Piyasaları ve Türkiye Perspektifi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (31).
- Çokgezen, J. (2007). Avrupa Birliği çevre politikası ve Türkiye. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 23(2).
- Çolak, İ., BAYINDIR, R., & Demirtaş, M. (2008). Türkiye'nin enerji geleceği. *Tübav Bilim Dergisi*, 1(2), 36-44.
- derecesi, yöntemi ve yaygınlığı üzerine bir araştırma. *Ulusal güneş ve hidrojen enerjisi kongresi*, 21, 23.
- DIŞKAYA, S. K. (2017). Türkiye'nin enerji güvenliğinde yenilenebilir enerji etkisinin politik ekonomi perspektifi. *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, 5(2), 129-150.
- Dursun, S. (2011). AVRUPA BİRLİĞİ'NİN ENERJİ POLİTİKASI VE TÜRKİYE.
- Elektrik Üretim Anonim Şirketi (EÜAŞ). EÜAŞ Kuruluş ve Tarihçesi, (Erişim Linki: <https://www.euas.gov.tr/kurulus-ve-tarihce>, Erişim Tarihi: 18/11/2022).
- Enerji İşleri Genel Müdürlüğü (EİGM). EİGM Görev ve Yetkiler, (Erişim Adresi: <https://enerji.gov.tr/eigm>, Erişim Tarihi: 21/11/2022).
- Enerji Piyasaları İşletme Anonim Şirketi (EPİAŞ). EPİAŞ Kurumsal İlkeler, (Erişim Link Adresi: <https://www.epias.com.tr/epias-kurumsal/kurumsal-ilkeler/>, Erişim Tarihi: 17/11/2022).
- Enerji Piyasası Düzenleme ve Denetleme Kurumu (EPDK). EPDK Kurum tarihçesi detaylı bilgi, (Erişim link adresi: <https://www.epdk.gov.tr/Detay/Icerik/1-1051/kurumumuztarihce>, (Erişim Tarihi: 17/11/2022).
- Enerji Tabii Kaynaklar Bakanlığı (ETKB). ETKB Kurumsal vizyon ve misyon, Erişim linki: <https://enerji.gov.tr/kurumsal-misyon-vizyon>, Erişim Tarihi: 18/11/2022).
- Ergün, S., & Polat, M. A. (2012). Nükleer Enerji Ve Türkiye'ye Yansımaları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 35-58.
- Eroğlu, M. (2010). ENERJİ SEKTÖRÜNDE AYRIŞTIRMA UYGULAMALARI. *Rekabet Dergisi*, (41), 109-148.
- Ferat, K., & Göral, E. (2016). TÜRKİYE NİN NÜKLEER ENERJİ POLİTİKASI. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (57), 421-438.
- Güler, Ö. (2005). Dünyada ve Türkiye'de rüzgâr enerjisi. *V. Enerji Sempozyumu*, 161-167.
- Güneş, Ş., & Teker, S. (2010). Türk enerjî sektöründe kurumsal risk yönetimi farkındalığı. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 11(1), 64-76.
- Güvenek, B. (2009). Devletin Regülasyonlar Yoluyla Piyasalara Müdahalesi Ve Türkiye Enerji

- Piyasaları. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 9(18), 45-62.
- İpek, N. (2004). Türkiye’de Elektrik Enerjisi Gelişiminin ve TEK’in Kısa Tarihçesi. *Elektrik Mühendisliği Dergisi* (424), 22-23.
- İşeri, E., & Cem, Ö. Z. E. N. (2013). TÜRKİYE’DE SÜRDÜRÜLEBİLİR ENERJİ POLİTİKALARI KAPSAMINDA NÜKLEER ENERJİNİN KONUMU. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (47).
- Karakaş, M. (2008). Devletin düzenleyici rolü ve Türkiye’de bağımsız idari otoriteler. *Maliye dergisi*, 154(1), 99-120.
- Maden İşleri Genel Müdürlüğü (MİGEM). MİGEM’in görev ve yetkileri, (Erişim Linki: <https://enerji.gov.tr/eigm>, Erişim Tarihi: 18/11/2022).
- Maden Teknik Arama Genel Müdürlüğü (MTA). MTA kurumsal vizyon ve misyon, (Erişim Link Adresi: (<https://www.mta.gov.tr/v3.0/kurumsal/misyon-vizyon>), Erişim Tarihi: 23/11/2022).
- Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü (MAPEG). MAPEG Vizyon ve Misyon, Erişim Link Adresi: (<https://www.mapeg.gov.tr/>), Erişim Tarihi: 22/11/2022).
- OECD (2002a). *OECD Reviews of Regulatory Reform. Turkey: Crucial Support for Economic Recovery*, OECD Publications.
- ÖZALP, M. (2017). TÜRKİYE’DE NÜKLEER ENERJİ KURULUMUNUN ENERJİDE DIŞA BAĞIMLILIK VE ARZ GÜVENLİĞİNE ETKİSİ. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(2), 175-188.
- Özdemir, A., & Yüksel, F. (2006). Türkiye’de enerji sektörünün ileri ve geri bağlantı etkileri. *Yönetim ve ekonomi dergisi*, 13(2), 1-18.
- Resmi Gazete, 1 Mart 1985, Sayı: 18681, s. 1, ETKB, (Çevrimiçi), (Link Adresi <http://www.enerji.gov.tr>, 17 Mart 2005, Erişim Tarihi: 25/11/2022).
- Satman, A. (2007). Türkiye’nin enerji vizyonu. *VIII. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi*, 3, 18.
- Selçuk, I. Ş. (2010). KÜRESEL ISINMA, TÜRKİYE’NİN ENERJİ GÜVENLİĞİ VE GELECEĞE YÖNELİK ENERJİ POLİTİKALARI.
- ŞANLISOY, S., & Özcan, A. (2006). Türkiye’de Bağımsız Düzenleyici Kurumların Bağımsızlığı. *Siyasa, Yıl, 2*, 3-4.
- Temurçin, K., & Ali Ağaoğlu, A. (2003). Nükleer Enerji Ve Tartışmalar Işığında Türkiye’de Nükleer Enerji Gerçeği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 1(2), 25-39.
- Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK). TAEK Hakkında, Erişim Link Adresi: <https://www.taek.gov.tr/kurumsal/hakkimizda.html>, Erişim Tarihi: 30/11/2022).
- Türkiye Elektrik Dağıtım Anonim Şirketi (TEDAŞ). TEDAŞ misyon vizyon hakkında, (Erişim Link Adresi: https://www.tedas.gov.tr/#!tedas_hakkimizda, Erişim Tarihi: 26/11/2022).
- Türkiye Elektrik İletim Anonim Şirketi (TEİAŞ). TEİAŞ vizyon ve misyon hakkında, (Erişim Link Adresi: <https://www.teias.gov.tr/hakkimizda>, Erişim Tarihi: 27/11/2022)
- Türkiye Elektrik Kurumu (TEK). TEK Hakkında, (Erişim Link Adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/>

- T%C3%BCrkiye_Elektrik_Kurumu, Erişim Tarihi: 29/11/2022).
- Türkiye Elektromanyetik Sanayi Anonim Şirketi (TEMSAN). TEMSAN Tarihçe, (Erişim Adresi: <https://www.temsan.gov.tr/Sayfa/tarihce/7>, Erişim Tarihi: 30/11/2022).
- Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Grubu (TENMAK). TENMAK Kurumsal Hakkında, (Erişim Link Adresi: (<https://www.tenmak.gov.tr/kurumsal/hakkimizda.html>, Erişim Tarihi: 28/11/2022).
- Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi (TÜPRAŞ). TÜPRAŞ Tarihçe, (Erişim Link Adresi: <https://www.tupras.com.tr/tarihce>), Erişim Tarihi: 27/11/2022).
- Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO). TPAO Tarihçesi, Erişim Link Adresi: (<https://www.tpaogov.tr/tarihce>), (Erişim Tarihi: 29/11/2022)
- Türkiye Taş Kömürü Kurumu (TTK). TTK Misyon ve Vizyon, (Erişim Link Adresi: <http://www.taskomuru.gov.tr/>, Erişim Tarihi: 25/11/2022).
- Uddin, R., Shaikh, AJ, Khan, HR, Shirazi, MA, Rashid, A., & Qazi, SA (2021). Pakistan ve Türkiye'nin yenilenebilir enerji perspektifleri: Güncel analiz ve politika önerileri. *Sürdürülebilirlik*, 13 (6), 3349.
- Varınca, K. B., & Gönüllü, M. T. (2006). Türkiye'de güneş enerjisi potansiyeli ve bu potansiyelin kullanım
- VARLIK, İ. G., & Yılmaz, A. (2017). Türkiye Ekonomisinde Yenilenebilir Enerji Projelerinin Gerçekleştirilmesinde Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (623), 51-62.
- YILANKIRKAN, N., & Doğan, H. (2020). Türkiye'nin enerji görünümü ve 2023 yılı birincil enerji arz projeksiyonu. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 10(2), 77-92.
- Yılmaz, E. A., & Hatice, C. A. N. (2018). Türkiye'nin yenilenebilir enerji potansiyeli ve gelecek hedefleri. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 525-535.
- Yorkan, A. (2009). Avrupa Birliği'nin Enerji Politikası ve Türkiye'ye Etkileri. *Bilge Strateji*, 1(1), 24-39.
- Ziel, F., Steinert, R., Husmann, S. 2015. Forecasting day ahead electricity spot prices: The impact of the EXAA to other European electricity markets. *Energ. Econ.*, 51:430-444.